

Uzaktan Eğitim Sisteminde Öğrenci Başarısını Ölçülmesinde Karşılaşılan Güçlükler ve Çözüm Önerileri

İsmail Hakkı Kınaloğlu¹, Şahser Güven²

¹ Uşak Üniversitesi, Öğretim Görevlisi - Uzaktan Eğitim İçerik Yöneticisi, Uzaktan Eğitim Meslek Yüksekokulu

² Uşak Üniversitesi, Öğretim Görevlisi - Bilgi İşlem Daire Başkanı, Bilgi İşlem Daire Başkanlığı

ihakkikinalioglu@usak.edu.tr, sahs@usak.edu.tr

Özet: Sarmal bir yapıya sahip olan teknolojideki gelişim ve değişim olgusu, farklı disiplinleri farklı alt alanlarda etkisi altına almaktadır. Bu değişim ve gelişimi yakından takip eden eğitim bilimciler, teknolojiyi ve teknolojideki değişimleri entegre eden farklı disiplinlerin alt alanlarını eğitim bilimleri ile harmanlama gayreti içerisinde. Bu harmanlama sürecinin en önemli ürünlerinden biri de uzaktan eğitim sistemleridir. Zamansal ve mekansal sınırların ortadan kaldırılması anlamına gelen bu öğretim yöntemi, dünya üzerindeki tüm bilgisayarları birbirine bağlayabilme olanağına sahip World Wide Web (WWW) ürünü olmakla birlikte, temelde aynı mantıkla hareket etmektedir. Bu çalışma kapsamında uzaktan eğitim sisteminde öğrenci başarısını belirlemek için kullanılan ölçme-değerlendirme yöntemlerine yönelik olarak uzaktan eğitim sisteminde derse giren öğretim elemanları ve uzaktan eğitim içerik geliştiricileri ile görüşülerek elde edilen sonuçlar incelenmiş ve bu sonuçlar doğrultusunda karşılaşılan problemler saptanarak bu doğrultuda çözüm önerileri sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Uzaktan Eğitim Sistemi, Uzaktan Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, Uzaktan Eğitimde Kullanılan Ölçe Araçları, Uzaktan Eğitimde Öğrenci Başarısının Ölçülmesi

Issues And Solutions on Measurement of Student Achievement in Distance Education

Abstarct: Technological evolution and change phenomenon, which has a spiral structure, influence different disciplines in different sub-areas. Pedagogues who follow development and change closely are endeavor to blend technology and technological changes that integrates sub-fields of different disciplines with educational sciences. One of the most important product of this blending process is distance education systems. This teaching method which means the elimination of temporal and spatial boundaries, besides being a product of the World Wide Web (WWW) that have the opportunity to connect to all computers to each other in the world, basically moving with the same logic. In this study we, interviewed with trainers and learning content developers on methods used in order to determine student assessment in distance education system, addressed the problems encountered and suggested solutions according to obtained results.

Key Words: Distance Education System, Assessment in Distance Education, Measurement Tools in Distance Education , Measuring Student Achievement in Distance Education

1. Giriş

Uzaktan eğitim öğreten ve öğrenenin farklı ortamlarda bulunabilmelerine imkan veren ve öğretme-öğrenme faaliyetlerini gerçekleştir-

mede iletişim teknolojileri ve posta hizmetlerinden faydalanan bir eğitim sistemi modelidir [1]. 1728 yılında Boston gazetesinde Steno dersleri ile başlayan uzaktan eğitim, posta ile eğitim, çoklu ortam modeli, tele öğrenme mo-

deli ve esnek öğrenme modeli olmak üzere dört evrede günümüz kullanım şekline ulaşmıştır [2]. Geleneksel eğitimde var olan sınırlılıklar uzaktan eğitime duyulan gereksinime sebep olarak gösterilebilir. Geleneksel eğitim ortamlarında, sınıfların kalabalık olması bunun yanında öğretmen sayısındaki yetersizlikler, fiziksel mekanların ihtiyaçları karşılayamaması ve esnek olmayan eğitim zamanları bu sınırlılıkların en belirgin olanlarıdır [3]. Öğrenmeyi zamandan ve mekandan bağımsız hale getiren uzaktan eğitim, önceleri mektup yoluyla sağlanmaktaydı. Her alanda olduğu gibi uzaktan eğitimde teknolojinin

gelişmesinden payına düşeni almış bunun yanında artan imkanların da değerlendirilmesiyle beraber uzaktan eğitimde kullanılan öğretim materyallerinde zaman içerisinde birtakım değişiklikler olmuştur. İlk uygulandığı yıllarda öğretim posta yoluyla sağlanmaktaydı. Bilgisayar teknolojisinin hızla gelişmesi ve son yıllarda internetin yaygınlaşması bu öğretim yönteminde de köklü değişikliklere gidilmesine sebep olmuştur. Günümüzde bilgisayar veritabanlarında saklanan uzaktan eğitimle alakalı her türlü materyal öğrencilerin istedikleri zaman istedikleri yerden bu kaynaklara ulaşabilmelerini sağlamaktadır. Öğrenciler bu veritabanlarında bulunan ders içeriklerine ulaşabilmenin yanı sıra internet teknolojisinin avantajlarından birisi olan e-sınıf ortamlarında öğretim elemanı ile eş-zamanlı fakat mekandan bağımsız olarak online derslere katılabilmektedirler. Diledikleri takdirde ise veritabanına kaydedilen bu ders anlatımları farklı bir zamanda izleyebilmektedirler.

Artık her türlü öğretim materyalinin internet üzerine taşındığı ve öğretimin internet üzerinde yapıldığı uzaktan eğitimde buna bağlı olarak da öğrenci başarı değerlendirmesi de büyük ölçüde internet üzerinden yapılmaktadır. Uzaktan eğitimin ilk başladığı yıllarda henüz eğitim posta yoluyla sağlanırken bile araştırmacıların sıklıkla tartıştıkları uzaktan eğitimde ölçme ve değerlendirme güvenilirliği günümüzde bilgi-

sayar ve internet teknolojisinin de çok aktif bir şekilde kullanılmasıyla birlikte daha çok tartışılan bir konu haline gelmiştir.

2. Yöntem

Bu çalışmada nitel araştırma metodolojisi kullanılarak araştırma kapsamında görüşülecek kişilerin deneyimlerinden doğan anlamları belirlemek amaçlanmıştır [4]. Nitel araştırma, gözlem, görüşme (mülakat), doküman kaynak incelenmesi gibi nitel araştırma tekniklerinin kullanıldığı, araştırılan olayın veya problem durumunun doğal ortamında tüm gerçekliğiyle ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma yöntemi olarak tanımlanabilir [5].

Yaptığımız bu çalışmada uzaktan eğitim sisteminde kullanılan, öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmeye yönelik yöntemler araştırılıp daha sonra uzaktan eğitim sisteminde derse giren öğretim elemanlarıyla ve uzaktan eğitim sisteminde içerik geliştirme sürecinde aktif olarak rol alan içerik geliştiricilerle görüşmeler yapılarak bu yöntemlerin artılarını ve eksilerini değerlendirilerek çözüm önerileri getirilmiştir.

Görüşme tekniğini yapılandırılmış, yarı-yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşmeler olarak üç grupta sınıflayabiliriz. Yarı-yapılandırılmış görüşmede sorular araştırmacı tarafından önceden belirlenerek bu sorularla veriler toplanmaya çalışılır [6].

2.1. Uzaktan Eğitim Sisteminde Kullanılan Ölçme ve Değerlendirme Yöntemleri

Çalışma kapsamında uzaktan eğitim sistemlerinde kullanılan ölçme ve değerlendirme yöntemleri altı başlık altında toplanmıştır.

2.1.1. Çevrimiçi Sınavlar

Uzaktan eğitim sistemlerinde öğrenci başarısını ölçmede önemli rollerden birini üstlenen çevrimiçi sınavlar, öğrencilerin belirtilen tarih ve saatte internete bağlı herhangi bir bilgisayar üzerinden sisteme giriş yaparak cevapladıkları sorulardan oluşan sınav türüdür. Bu sınavlarda-

ki sorular diğer sınav bazlı değerlendirmelerde olduğu gibi derse giren öğretim elemanı tarafından hazırlanarak, sistem sorumluları aracılığıyla LMS(Learning Management System) içerisinde oluşturulan sınav türleridir. Öğrencilere verilen süre içerisinde soruları cevaplamaları gerekmektedir. Sistem sorumluları tarafından öğrencilerin sınav süreleri ve sınava giriş hakkı sayıları sınav oluşturulurken tanımlanmaktadır. Sınava giriş saatleri esnetilebilmektedir. Herhangi bir saat yerine belirlenen saatler arasında öğrencilerin sınava giriş yapmaları mümkündür. Fakat sınav süresinden bir esneklik olmamaktadır. Bu sınav türlerinde sorular çoktan tek seçmeli, çoktan çok seçmeli boşluk doldurma, eşleştirme, kısa cevap, numaralı, doğru yanlış vb. soru türleri bulunmaktadır. Sınav sonunda değerlendirme otomatik olarak sistem tarafından yapılmaktadır. Değerlendirme sonucu oluşturulan raporları, öğretim elemanları, sistem sorumluları ve öğrenciler görebilmektedir.

2.1.2. Forum ve Ödev Modülleri

Öğrencilerin LMS üzerinde bulunan forum ve ödev modüllerini kullanma şekillerine göre de değerlendirilebilmektedirler. Sistem öğrencinin sisteme girişinden çıkışına kadar yaptığı bütün hareketleri takip edip loglamaktadır. Bu loglara öğretim elemanları ve sistem sorumluları ulaşabilmekte öğrenciyi bu şekilde de takip edebilmektedirler. Öğretim elemanı istediği takdirde öğrencilere ders dışında yapmaları için ödevler verebilmektedir. Öğrenciler yaptıkları ödevleri sistemdeki derslere ait ödev gönderme modüllerini kullanarak öğretim elemanlarına ulaştırabilmektedirler. Sistem üzerinde aktif olarak bulunan forum aracılığıyla öğrenciler çeşitli tartışma, görüşme ve bilgi alış-veriş ortamları oluşturabilmektedirler. Öğrencilerin forum içi katılım ve etkinlikleri öğrencilerin değerlendirilmesinde ve derslere karşı olan ilgilerinin saptanmasında yardımcı olabilmektedir.

2.1.3. Bölüm Sonu Değerlendirme Soruları

LMS üzerinde derslere giren öğretim elemanlarının hazırladığı ve içerik geliştiricilerin senar-

yolaştırdığı ders içerikleri bulunmaktadır. Bu içeriklerde o derse ait konular bölümlere ayrılarak anlatılmaktadır. Bu bölümlerin sonlarında öğretim elemanlarının hazırladığı o bölümlere alakalı değerlendirme soruları bulunmaktadır. Öğretim elemanları diledikleri takdirde bu soruları çevrimiçi derslerde öğrencilerle beraber cevaplandırabilmekte dilerlerse de ders sonunda öğrencilerden soruları cevaplandırarak kendisine ulaştırmasını isteyebilmektedir.

2.1.4. Çevrim İçi Ders Etkinlikleri

Uzaktan eğitimde çevrimdışı bütün etkinliklerin yanında öğrenci ve öğretim elemanlarının aynı anda farklı mekanlarda bulunarak bir ders ortamında olmalarına imkan veren E-sınıf modülleri bulunmaktadır. E-sınıflarda belirlenen saatlerde öğretim elemanı ve öğrenciler sisteme giriş yaparak ders yapabilmektedir. Uzaktan eğitiminin temel prensiplerinden birisi olan mekandan bağımsızlığın ele alındığı e-sınıf ortamlarında öğretim elemanları derslerini anlatırken diledikleri takdirde derse katılım gösteren öğrencilere söz hakkı verebilmektedir. e-sınıf ortamları öğrencilerle öğretim elemanlarındaki etkileşimi maksimuma çıkaracak şekilde dizayn edilmişlerdir. Öğretim elemanları ders esnasında öğrencilere sorular sorabilmekte ve sesli yada görüntülü olarak söz hakkı verdiği öğrencilerden soruların cevaplarını o anda alabilmektedir. E-sınıf içerisinde hazır bulunan bir takım modüller sayesinde anketler uygulayabilmektedir. Öğrencilerin bu derslere katılım zorunlulukları bulunmamaktadır. Derse katılmayan öğrenciler, sistem tarafından otomatik olarak kaydedilen ders videolarını daha sonradan sisteme girişi yaparak izleyebilmektedirler. Öğrencilerin e-sınıf ortamına katılımları da sistem tarafından loglanmaktadır. Geleneksel öğretim metodlarında da öğretim elemanlarının öğrencileri değerlendirmesinde önemli bir rol üstlenen ders içi etkinlikler aynı mantıkla uzaktan eğitimde de öğrencilerin derslerdeki başarılarının ve ilgilerinin ölçülüp değerlendirilmesinden önemli ölçüde kullanılabilir. Öğrencilerin

2.1.5. Sene sonu yazılı sınavlar

Uzaktan eğitim sisteminde kullanılan en geleneksel yöntemlerden birisi şüphesiz yıl sonu yazılı sınavlarıdır. Öğrenciler belirlenen tarihlerde öğretim gördükleri kurumların yerleşkelere giderek yazılı bir sınava tabi tutulmaktadır. Genel olarak çoktan tek seçmeli test usulü yapılan bu sınavların soruları da yine öğretime elemanları tarafından hazırlanmaktadır ve bu sınavlardan elde edilen sonuçlar öğrencilerin başarılarının ölçülmesinden çok önemli bir oranı kapsamaktadır.

2.2. Çalışma Grubu

Bu çalışmanın örneklemini Uşak Üniversitesi Uzaktan Eğitim Meslek Yüksekokulu bünyesinde derse giren öğretim elemanları ve içerik geliştiricilerden randam olarak seçilmiş yedi katılımcı oluşturmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunu hazırlamak için konuyla ilgili yapılan alanyazın taramasından faydalanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde görüşme yapılan katılımcılara ait kişisel bilgileri ile alakalı sorular bulunmaktadır. İkinci bölümde ise katılımcıların Uzaktan Eğitim Sisteminin Değerlendirme Sürecine ilişkin görüşleri ve çözüm önerileriyle alakalı sorular yer almaktadır.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırma sonucu elde edilen nitel veriler üzerinde içerik analizi uygulanmıştır. İçerik analizi araştırmacılar tarafından sırasıyla; verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi ve son aşama olarak bulguların tanımlanması ve yorumlanması ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırma bulguları doğrultusunda elde edilen yorumlara dayanarak uzaktan eğitim sisteminde öğrenci başarısını ölçülmesinde karşılaşılan güçlükler ve çözüm önerileri ile ilgili sonuçlara ulaşılmıştır

3. Bulgular

Bu bölümde, çalışma grubuyla yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular sunulmuştur. Görüşme sonucu elde edilen veriler üzerinde yapılan içerik analizinin kodlama ve temalaştırma süreci sonunda araştırmacılar tarafından üç tema: “Uzaktan Eğitim Sisteminde Ölçme ve Değerlendirmenin Yeterliliği ve Güvenilirliği”, “Uzaktan Eğitim Sisteminde Ölçme ve Değerlendirme Uygulama Süreci”, “Uzaktan Eğitim Sisteminde Ölçme ve Değerlendirme Sürecinde Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar” olarak belirlenmiştir. Araştırmacılar tarafından oluşturulan temalar Tablo 1’de verilmiştir.

Tema - 1	Tema - 2	Tema - 3
Uzaktan Eğitim Sisteminde Ölçme ve Değerlendirmenin Yeterliliği ve Güvenilirliği	Uzaktan Eğitim Sisteminde Ölçme ve Değerlendirme Uygulama Süreci	Uzaktan Eğitim Sisteminde Ölçme ve Değerlendirme Sürecinde Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

Tablo - 1: İçerik analizi sonucu oluşturulan temalar.

1. Temaya İlişkin Bulgular:

Görüşme sonucu elde edilen veriler üzerinde yapılan içerik analizinin kodlama ve temalaştırma süreci sonunda araştırmacılar tarafından “Uzaktan Eğitim Sisteminde Ölçme ve Değerlendirmenin Yeterliliği ve Güvenilirliği” teması oluşturulmuştur. Bu tema ışığında elde edilen bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

1. Tema	N	Görüşler
Uzaktan Eğitim Sisteminde Ölçme ve Değerlendirmenin Yeterliliği ve Güvenilirliği	1	Yeterli ve Güvenilir
	4	Yeterli ama Güvenilir Değil
	0	Yeterli değil ama Güvenilir
	2	Yeterli ve Güvenli Değil

Tablo - 2: Uzaktan Eğitim Sisteminde Ölçme ve Değerlendirmenin Yeterliliği ve Güvenilirliği

Tablo 2’ye baktığımızda “Uzaktan Eğitim Sisteminde Ölçme ve Değerlendirmenin Yeterliliği ve Güvenilirliği” temasında çalışma grubu

elemanlarının çoğunluğu güvenilir olmadığını düşünmektedir, yeterlilik konusunda ise olumlu görüş verenlerin oranı fazladır. Bu görüşleri destekleyen bazı cümleler;

- “Uzaktan eğitim sisteminde sağlıklı bir ölçme değerlendirme yapıldığını düşünmüyorum, teknolojik açıdan bakacak olursak ölçme verilerini değerlendirmek için sistem yeterli bir potansiyele sahip fakat güvenilirlik açısından bakacak olursak öğrencilerin sınıf ortamında uzlaşmaları onları kopya çekme, yeterli özeni göstermeme gibi yanlışlara yönlendirmektedir.”
- “Uzaktan eğitim sisteminde sağlıklı bir ölçme ve değerlendirme sistemi olduğunu düşünüyorum bazı durumlarda elde edilen veriler güvenli olmayabiliyor ama bakacak olursa öğrenci başarısını ölçebilmek için yeterli argümanlar mevcuttur.”
- “Uzaktan eğitim sisteminde öğrenci başarısının interaktif ortamda sağlıklı olarak ölçüldüğünü düşünmüyorum, öğrencilerin çevrimiçi sınav notları ile yılsonu yazılı sınavları arasındaki not farkları da fikrimi desteklemektedir”
- Öğrencilerin çevrimiçi ölçme ve değerlendirme ortamlarında kopya çekmelerinin önüne geçmek çok zor bu bakımdan çok güvenli olduğunu düşünmüyorum.

Yukarıdaki bilgiler ve çalışma grubu elemanlarının görüşleri doğrultusunda uzaktan eğitim sisteminde ölçme ve değerlendirme konusunda bazı tereddütlerin oluştuğu gözlenmektedir. Sistem ölçme ve değerlendirme açısından genel olarak yeterli görülmektedir fakat değerlendirilecek verilen ne kadar güvenli olduğu konusunda ciddi tereddütler mevcuttur. Özellikle interaktif ortadam gerçekleştirilen uygulamalarla öğrenci başarısının ölçülmesi konusunda öğretim elemanlarında büyük bir güven problemi oluşmuştur. Bunun yanında yıl sonu sınavı gibi geleneksel yöntemlerle yapılan ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin daha etkili olduğu düşünülmektedir.

2. Temaya İlişkin Bulgular:

Görüşme sonucu elde edilen veriler üzerinde yapılan içerik analizinin kodlama ve temalaştırma süreci sonunda araştırmacılar tarafından “Uzaktan Eğitim Sisteminde Ölçme ve Değerlendirme Uygulama Süreci” teması oluşturulmuştur. Bu tema ışığında elde edilen bulgular Tablo 3’de verilmiştir.

2. Tema	N	Görüşler
Uzaktan Eğitim Sisteminde Ölçme ve Değerlendirme Uygulama Süreci	7	Uygulaması kolay
	0	Uygulaması zor
	5	Katılım çok iyi
	2	Katılım yeterli düzeyde değil
	7	Öğretim elemanına kolaylık sağlıyor
	7	Ölçme ve Değerlendirme için birçok aracın olması büyük avantaj

Tablo - 3: Uzaktan Eğitim Sisteminde Ölçme ve Değerlendirme Uygulama Süreci

Tablo 3’ e baktığımızda katılımcılar genel olarak uzaktan eğitim sisteminde ölçme ve değerlendirme uygulama sürecinin avantajlarına değinmişlerdir. Uygulama sürecinin zahmetsiz olduğu görüşünde hemfikirlerdir. Katılım oranları konusunda büyük çoğunluk katılım oranının yeterli olduğunu düşünmektedir. Öğretim elemanları geleneksel yöntemle oranla çok daha az zahmetle ölçme ve değerlendirme yapabildiklerine değinmekte. Aynı zamanda çok sayıda ölçme aracının olması öğrenci başarısının değerlendirilmesinde önemli bir yer tuttuğu fikri ön plana çıkmaktadır. Bu görüşleri destekleyen bazı cümleler;

- “Diğer geleneksel yöntemlerle karşılaştığımızda uygulama açısından çok daha kolay olduğunu düşünüyorum.”
- “Öğrenci katılımının genel olarak yeterli düzeyde olduğunu düşünüyorum”
- “Bir öğretim elemanı olarak uzaktan eğitim sisteminde ölçme ve değerlendirme sürecinin yeterli bilgisayar okuryazarlığına sahip olduktan sonra öğretim elemanı için geleneksel yöntemlere oranla daha kolay olduğunu düşünüyorum”

- Sistem üzerinde öğrenci başarısını ölçüp değerlendirmek için çok sayıda araç bulunması yenilikli bir ölçme değerlendirme bakış açısıyla bakacak olursa büyük bir avantaj teşkil ediyor.

Yukarıdaki bilgiler ve çalışma grubu elemanlarının görüşleri doğrultusunda uzaktan eğitim sisteminde öğrenci başarısının ölçülüp değerlendirilmesinde yeterlilik ve güvenilirlik açısından tereddütleri bulunan katılımcılar uygulama sürecinde sistemin avantajlarından bahsetmektedirler.

3. Temaya İlişkin Bulgular:

Görüşme sonucu elde edilen veriler üzerinde yapılan içerik analizinin kodlama ve temalaştırma süreci sonunda araştırmacılar tarafından “Uzaktan Eğitim Sisteminde Ölçme ve Değerlendirme Sürecinde Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar” teması oluşturulmuştur. Bu tema ışığında elde edilen bulgular Tablo 4’de verilmiştir.

3. Tema	N	Görüşler
Uzaktan Eğitim Sisteminde Ölçme ve Değerlendirme Sürecinde Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar	7	Çevrimiçi değerlendirme ortamlarının güvenliği artırılmalı
	4	Sistemde bulunan birçok ölçme ve değerlendirme aracı kullanılmıyorum
	3	Çok kalabalık çevrimiçi sınıflarda ölçme ve değerlendirme araçlarının kullanımı zor olabilir
	7	Derse giren öğretim elemanının yeterli bilgisayar okuryazarlığına sahip olması gerekir
	7	Uzaktan eğitim sisteminde öğrenim göre öğrencilerin yeterli düzeyde bilgisayar okuryazarı olmaları gerekir

Tablo - 4: Uzaktan Eğitim Sisteminde Ölçme ve Değerlendirme Sürecinde Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

Tablo 4’ e bakıldığında görüşmelerin tamamında en büyük problem olarak gösterilen güvenilirlik yine ön plana çıkmıştır, uzaktan eğitim sisteminde öğrenci başarısını ölçmek ve değerlendirme için kullanılan bir çok aracın

öğrencinin kopya çekmesi için elverişli olduğu düşünülmektedir. Bu bakımdan katılımcılar güvenliğin artırılması için çalışılması gerektiği fikrinde hemfikirdirler. Bunun yanında bazı katılımcılar çok kalabalık bir çevrimiçi ders esnasında öğretim elemanı ve öğrenciler arasında yeterli etkileşimin sağlanamayacağını ve bunun da ölçme ve değerlendirmeye de sorun teşkil edeceği kanısındalar. Son olarak da katılımcıların büyük çoğunluğu gerek derse giren öğretim elemanının gerekse derse alan öğrencinin yeterli düzeyde bilgisayar okuryazarlığına sahip olmaları gerektiği kanısındadırlar. Bu görüşleri destekleyen bazı cümleler;

“Öğrencilerin bu sistemde kopya çekme olasılıkları çok yüksektir, bunu internet üzerinden oldukları vize ve geleneksel yöntemle oldukları final notları arasındaki farktan çok rahat bir şekilde anlayabilmekteyiz. Bu sebepten çevrimiçi değerlendirme araçlarının güvenliğinin artırılması için çalışmalar yapılması gerektiğini düşünüyorum”

“Uzaktan eğitim sisteminde on, yirmi gibi ufak sayıda öğrenci ile çevrimiçi ders işlerken herhangi bir problem oluşmuyor fakat bu sayının yüz, yüz elli gibi bir sayıya ulaştığında bazı sorunların yaşanacağı hakkında ve bununda ölçme ve değerlendirmeye yansıtacağı hakkında ciddi tereddütlere sahibim”

“Uzaktan eğitim sisteminde ders veren öğretim elemanlarının ve uzaktan eğitim sistemiyle öğretim veren herhangi bir bölümde öğretim gören öğrencilerin en azından belirli bir düzeyde bilgisayar okuryazarlığına sahip olmaları gerektiğini düşünüyorum, aksi takdirde uygulama esnasında birtakım sorunlarla karşılaşabilirler”

Yukarıdaki bilgiler ve çalışma grubu elemanlarının görüşleri doğrultusunda genel olarak bu tema altında da güvenlik sorunu ön plana çıkmaktadır. Bunun yanında sistem elemanlarının bilgisayar okuryazarlık seviyelerinin öneminde bahsedilmiştir.

4. Sonuç ve Öneriler

Çevrimiçi Sınav Güvenliği

Çalışma grubuyla yaptığımız görüşmeler sonucu çevrimiçi ortamlarda yapılan sınav uygulamaların güvenli bulunmadığı ve bu uygulamaların sonucu elde edilen ölçüm verilerinin sağlıklı olmadığına ilişkin görüşlerden bahsetmiştik. Öğrenci bilgisayarlarına takılacak bir webcam ve yüklenecek bir görüntü tanıma programıyla bu güvenlik sorununa çözüm bulunabilir.

Sanal Sınıf Uygulamalarının Katılımın

Çok Olduğu Durumlarda Yetersiz Kalması

Bu soruna farklı açılardan bakabiliriz, öncelikle kullanılan sanal sınıf ortamları veya kullanılan teknik altyapı iyileştirilmeli diyerek basitçe bir çözüm sunabiliriz. Bunun yanında pedagojik bir bakış açısıyla bakacak olursak, geleneksel sınıf ortamında bile sınıf yönetiminin ne derece zor olduğunu göz önüne aldığımızda öğretene-öğrenen etkileşiminin gerekli olduğu sanal sınıf ortamlarında öğrenci katılımının üst sınırının mümkün olduğunca az sayıda tutulması gerekmektedir.

Lms Sistemlerinin Karmaşık Yapıları

Bu problem esasında başlı başına bir araştırma konusu olabilir. Baktığımız zaman piyasada çok sayıda ticari veya ücretsiz LMS yazılımları bulunmaktadır. Bu yazılımlar karmaşık bir yapıya sahip olduklarında bunları kullanan öğrenciler sistem içerisindeki farklı modülleri kullanmaktan kaçınılmaktadırlar. Daha basit bir yapıya indirgenmiş olsalar öğrencilerin sistem üzerinde daha çok zaman geçirmeleri sağlanabilir.

Öğretmenlerden Kaynaklanan Problemler

Uzaktan eğitim sistemlerinde derse giren öğretim elemanları çoğu zaman uzaktan eğitimin kuramsal altyapısına uzak olmaları veya bilgi iletişim teknolojilerini kullanma düzeylerindeki yetersizliklerden dolayı bu sistemleri tam anlamıyla verimli bir şekilde kullanamamaktadırlar. Uzaktan eğitim sisteminde görev alacak öğretim elemanlarına uzaktan eğitimin kuramsal yapısı, bilgi ve iletişim teknolojileri, LMS

yazılımları ve sanal sınıf ortamları hakkında çeşitli eğitimler verilmesi gerekmektedir.

Yaptığımız görüşmeler sonucunda bazı öğretim elemanlarının birçok ölçme ve değerlendirme aracını kullanmadıkları görülmektedir.

Uzaktan eğitim sistemi sadece isim olarak değil işleyiş olarak da geleneksellikten uzak bir yapıya sahiptir, bu yüzdendir ki düz bir anlatım, bir vize bir de finalden oluşan bir işleyiş mantığı uzaktan eğitimde çoğu zaman yeterli olmamaktadır.

Bu bakımdan öğretim elemanlarının bu durumları göz önünde bulundurarak öğrencileri öğrenmeye ve sistemin gereklerini yerine getirmeye teşvik etmeleri gerekmektedir.

Öğrencilerden Kaynaklanan Problemler

Uzaktan eğitim sisteminde öğretim gören öğrencilerin öncelikle bilgi ve iletişim teknolojileri konusunda yeterli, bir okuryazarlık düzeyine sahip olmaları gerekmektedir.

Günümüzde uzaktan eğitimin tüm altyapısını oluşturan LMS ve sanal sınıf ortamlarını etkin bir şekilde kullanmaları açısından bir takım becerilere sahip olmalıdırlar.

Uzaktan eğitime giriş yapan bir öğrenci alanı ne olursa olsun bir bilgi iletişim okuryazarlığı testine tabi tutularak bu testteki başarı durumlarına göre öğrencilere çeşitli eğitimler verilmelidir. Bunu kısa bir hazırlık süreci olarak düşünebiliriz.

Kaynakça

[1] http://tr.wikipedia.org/wiki/Uzaktan_e%C4%9Fitimin_tarihsel_geli%C5%9Fimi (Erişim:Aralık 2010).

[2] İşman, A. (1998). Uzaktan Eğitim: Genel Tanımı Türkiye'deki Gelişimi ve Proje Değerlendirmeleri. Değişim Yayınları.

[3] Karaağaçlı M., "Mesleki Eğitim ve Teknoloji Eğitiminde Özel Öğretim Yöntemleri", Nobel Yayın Dağıtım. 2002. Ankara.

[4] Lincoln, Y. S. & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic Inquiry*, Beverly Hills, CA: Sega.

[5] Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2005) *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (2. baskı). Ankara: Seçkin yayıncılık

[6] Karasar, N. (1998). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (8. Basım). Ankara: Nobel yayın dağıtım.

[7] Strauss, A. and Corbin, J. (1998). *Basics of Qualitative Research: Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory* (Second edition). Thousand Oaks, California: Sage Publications.